

ГЕНДЕРНО-ПЕРЦЕПТИВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВСТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ЛЮДЬМИ

Пізнання людьми один одного є необхідною умовою складання певного образу та при усвідомленні людиною того, як потрібно координувати свою поведінку в системі соціальної взаємодії. Також належність до тієї чи іншої статі моментально відбивається у будь-якій суспільній ситуації і є важливим елементом характеристики кожної людини. Фактор фемінності/маскулінності виступає як детермінанта формально-змістових параметрів процесів соціального пізнання. Перцептивні механізми, які забезпечують безпосередньо процес сприймання і оцінки іншої людини, мають свою специфіку у осіб різної статі. Динамічність соціальних процесів у теперішньому суспільстві обумовлює тісний зв'язок людей один з одним, тому важливе місце у процесі соціальної взаємодії займає перше враження.

Гендерно-перцептивні відмінності людини формування першого враження є предметом дослідження багатьох дослідників (Агеев В. С. [1], Бодалев О. О. [2], Данильченко Т. В. [3], Кроник О. О. [4]). Наукове коло інтересів вивчення даної проблематики полягає у описуванні дослідниками психологічних механізмів самого процесу перцепції, особливостей формування першого враження в соціальній взаємодії, визначенні етапів створення першої думки при знайомстві і т.д.. На нашу думку, дослідження особливостей формування першого враження людиною до будь-чого (предмету, об'єкту чи явища) обумовлюється гендерно-перцептивними її відмінностями.

У міжособистісній комунікації важливу роль відіграє процес сприймання людьми один одного, тобто формування першого враження. Цей аспект соціальної взаємодії відіграє роль своєрідної установки для сприйняття особистості. Адже на основі першого враження здійснюється, або ж не здійснюється наступний зв'язок між учасниками соціальної ситуації тому, що в залежності від сформованої думки людина реагує на вчинки, робить певні дії.

З цього приводу, видатний російський психолог, вивчаючи проблему спілкування та морального розвитку О.О. Бодалев [2], виділив п'ять чинників, що впливають на формування першого враження про особистість:

- 1) характеристика зовнішнього вигляду людини;
- 2) оформлення зовнішності (зачіска, одяг);
- 3) емоційний стан людини;
- 4) поведінка;
- 5) передбачувані якості та риси особистості.

Означені чинники формування першого враження соціальної взаємодії є загальними як для чоловіків, так і жінок, проте прояв кожного з них детермінується гендерною належністю. Це говорить про те, що чоловіки і жінки характеризуються певними рисами та особливостями, яких вони набувають в процесі міжособистісного спілкування, в свою чергу, домінуючі форми соціальної взаємодії кожного з них регулюються суспільними нормами.

Відповідно до цього можна сказати, що на формування першого враження впливає не лише зовнішній вигляд та манера спілкування людини, а й емоційний стан, поведінка, та стереотип стосовно передбачення наявних у співрозмовника якостей та рис характеру.

Відтак, гендерні ознаки обумовлюють рівень сприйняття людини, оскільки ще з дитинства хлопчикам та дівчаткам прищеплюють загальноприйняті та вироблені суспільством стереотипи стосовно того, якими повинні бути чоловіки, а якими – жінки. Тому і ставлення до них під час контакту різне, адже моделі поведінки у кожного з них різні.

Таким чином, гендерна належність є однією з характеристик людини, яка виступає основою формування та розвитку багатьох функцій психічної діяльності індивіда, що детермінує емоційну, когнітивну та діяльнісну сфери особистості; обумовлює поведінкові реакції чоловіків і жінок; виявляється стартовим пусковим механізмом сприйняття оточуючих та визначає рівень продуктивності та результативності взаємин між людьми.

Список літератури

1. Агеев В. С. Влияние факторов культуры на восприятие и оценку человека человеком // Вопросы психологии / В. С. Агеев. – 1985. – №3. – С. 135-140.
2. Бодалев О. О. Восприятие и понимание человека человеком / О. О. Бодалев. – М.: Изд-во МГУ, 1982. – 199с.
3. Данильченко Г.В. Сприймання чоловіка і жінки при формуванні першого враження / Психологія на порозі тисячоліття: збірник наукових праць учасників П'ятих Костюківських читань / Т. В. Данильченко. – К., 1998. – Том1. – С.373-378.
4. Кроник О. О. Установки и эталоны межличностного оценивания // Социальная психология личности / О. О. Кроник. – М.:Наука, 1979. – 220 с.